

"Bir zaman, hem dindar, hem gayet sanatkâr bir hâkim-i namdar istedi ki: Kur'ân-ı Hakîmi, maânisindeki kudsiyetine ve kelimatındaki icaza şayeste bir yazı ile yazsın..." Buradan, her şeyin sûretinin ve hakikatinin, sanatlı ve güzel olduğu manası çıkar mı?

[On Yedinci Söz'de](#), bu kâinat bir bayram yerine benzetiliyor. Bu bayram yerinin esmâ-i ilâhîyenin tecellileriyle süslendirildiği, daha sonra küçük, büyük her bir ruhun kendine münasip birer ceset libası giyerek bu bayram yerine gönderildiği ifade ediliyor.

Madde-mana işbirliğinin ve tenasübünün en güzel misali, ruhlarla bedenler arasındaki hârika münasebette kendini göstermektedir. Koyunun ruhu mûnis olduğu gibi, yünü de yumuşak, ayakları pençesiz, eti narindir. Aslanın ruhu ile pençesi arasında da buna benzer, ama ters yönde ayrı bir münasebet vardır.

O Risalede çok güzel nazara verildiği gibi, bu hakikat küçük büyük bütün ruhlar için hükmünü icra etmektedir. Rızıklarla bedenler ve sindirim sistemleri arasında da apayrı ve hârika bir münasebet vardır. Ancak şurası unutulmamalıdır ki, bu bedenler libas ve hane hükmündedirler. Esas olan, onlara hükmeden ruhlardır. **Ruhlar bedenler için değil, bedenler ruhlar için yaratılmışlardır.**

Bu kâinatın yaratılmasındaki esas gaye de bedenlerimizi beslememiz değil, ruhumuzu iman ve ibadetle, ilim ve irfanla, tefekkür ve hayretle, şükür ve hamd ile kemale erdirmemizdir.

Bir cümlelerin kelimeleri de beden gibidir, mânası ise ruh hükmündedir. Aynı şekilde, bir eserin yapılış gayesi onun ruhu veya mânası hükmündedir. O eser bu gayeye göre şekillenir. Her parçası o gayenin tahakkukuna yardım edecek şekilde, büyüklükte, hususiyette yapılır ve en münasip yere yerleştirilir.